

การอ่านจับใจความสำคัญ

นำเสนอเมื่อ : 30 เม.ย. 2565

การอ่านจับใจความสำคัญ

ความหมายของการอ่านจับใจความสำคัญ

การอ่านจับใจความสำคัญ หมายถึง การอ่านที่มุ่งค้นหาสาระของข้อความหรือเรื่องราวต่างๆว่าข้อความหรือเรื่องราวนั้นเกี่ยวกับสิ่งใด มีเหตุการณ์ที่สำคัญอะไรบ้าง ส่วนใดเป็นใจความสำคัญและส่วนใดเป็นส่วนขยายใจความสำคัญของเรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญถือเป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้อ่านสามารถแยกส่วนประกอบอื่นๆ หรือที่เรียกว่า "พลความ" ของเรื่องได้

พลความหรือส่วนขยายใจความ หมายถึง ประโยคที่ช่วยขยายเนื้อหาของใจความสำคัญเพื่อสนับสนุนหรือแสดงตัวอย่าง เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจมากขึ้น ซึ่งในแต่ละย่อหน้าอาจมีพลความอยู่หลายๆ ประโยคก็ได้

จุดมุ่งหมายของการจับใจความสำคัญ

๑. สามารถบอกรายละเอียดของเรื่องราวที่อ่านได้อย่างชัดเจน
๒. สามารถปฏิบัติตามคำสั่งและคำแนะนำได้
๓. เพื่อฝึกการอ่านเร็วและสามารถตอบคำถามได้ถูกต้อง
๔. สามารถสรุปหรือย่อเรื่องที่อ่านได้
๕. อ่านแล้วสามารถคาดการณ์ และหาความจริง แสดงข้อคิดเห็นได้

หลักการอ่านจับใจความสำคัญ

การอ่านจับใจความสำคัญ เป็นการอ่านงานเขียนอย่างละเอียด เพื่อพิจารณาหาข้อเท็จจริงที่น่าเสนอ รวมถึงทรรศนะ ข้อคิดเห็น อารมณ์ น้ำเสียงของผู้เขียนที่มีต่อเรื่องที่น่าเสนอและในกรณีที่ข้อความที่อ่าน มีความยาวเป็นย่อหน้าหรือหลายๆ ย่อหน้า ผู้อ่านสามารถพิจารณาขอความสำคัญโดยมีหลักการอ่านจับใจความสำคัญดังต่อไปนี้

๑. พิจารณาจากชื่อเรื่อง แล้วอ่านย่อหน้าแรกและย่อหน้าสุดท้าย ซึ่งจะช่วยให้ทราบวาทความนี้เสนอเรื่องอะไรอย่างกว้างๆ
๒. พิจารณาหาใจความสำคัญไปที่ละย่อหน้า ซึ่งส่วนใหญ่ใจความสำคัญของแต่ละย่อหน้าอาจปรากฏอยู่ในตำแหน่งต้น ตำแหน่งกลาง หรือตำแหน่งท้ายของย่อหน้า
๓. พยายามพิจารณาตัดรายละเอียดปลีกย่อย เช่น คำอธิบาย ตัวอย่าง

การให้เหตุผลเพราะสิ่งเหล่านี้เป็นเพียงเครื่องสนับสนุนความคิดหลักของเรื่อง

๔. เมื่ออ่านจบ ควรทบทวนหรือตั้งคำถาม ถมตนเองว่า เรื่องที่อ่านเป็นเรื่องอะไรและพยายามตอบให้ได้ว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร ด้วยวิธีใด จากนั้นจึงบันทึกใจความสำคัญไว้เพื่อศึกษาเพิ่มเติมต่อไป

ใจความสำคัญและผลความ

งานเขียนในแต่ละย่อหน้าจะประกอบด้วยใจความ 2 ส่วนคือ

1. ใจความสำคัญ

2. ผลความ

ใจความสำคัญคือ ข้อความที่เด่นสุดในย่อหน้า เป็นแก่นของย่อหน้าที่สามารถครอบคลุมเนื้อความในประโยคอื่นๆ ในแต่ละย่อหน้าจะมีประโยคใจความสำคัญเพียงประโยคเดียวหรืออย่างมากไม่เกิน 2 ประโยค

ลักษณะของใจความสำคัญ

1. เป็นข้อความที่ทำหน้าที่คลุมใจความของข้อความอื่นๆ ในตอนนั้นๆ ได้หมด
2. ย่อหน้าหนึ่งหนึ่งๆ ส่วนมากจะมีเพียงประการเดียว
- 3 ส่วนมากมีลักษณะเป็นประโยค อาจจะเป็นประโยคเดียวหรือประโยคซ้อนก็ได้
4. ส่วนมากจะปรากฏอยู่ต้นข้อความ

ผลความ คือ ข้อความที่ทำหน้าที่ขยายใจความให้ชัดเจนเด่นชัดมากขึ้น ถาตัดผลความออก สารก็ยังไม่เปลี่ยนแปลง **ลักษณะของผลความ** มักเป็นการอธิบาย การยกตัวอย่าง การเปรียบเทียบ หรือการให้เหตุผล เป็นต้น

ตำแหน่งของใจความสำคัญ

ประโยคใจความสำคัญปรากฏได้ 4 ตำแหน่ง คือ

1. ตำแหน่งต้นย่อหน้า
2. ตำแหน่งท้ายย่อหน้า
3. ตำแหน่งทั้งต้นและท้ายย่อหน้า
4. ตำแหน่งกลางย่อหน้า

1. ตำแหน่งต้นย่อหน้า เป็นจุดที่พบใจความสำคัญของเรื่องมากที่สุด

ประโยคใจความสำคัญ + ข้อความขยาย (สังเกตได้ว่าข้อความที่ตามมามีเนื้อความขยายคำสำคัญในประโยคใจความสำคัญ และมีคำเชื่อมหน้าข้อความขยายคำว่า เพราะ เช่น ได้แก่ ประการที่หนึ่ง ฯลฯ

ตัวอย่างเช่น

คนไม่อ่านหนังสือ คือ คนถอยหลังอยู่ในสังคม เพราะทุกวันนี้โลกเจริญขึ้นอย่างไม่หยุดหย่อนมีเหตุการณ์ใหม่ๆ ปรากฏสืบเนื่องกันอย่างไม่ขาดสาย

ทุกคนที่หวังความก้าวหน้า จึงต้องตามเรื่องเหล่านี้ด้วยการอ่านอย่างมีหยุดยั้ง มิฉะนั้นเขาจะได้นำมาว่าเป็นผู้ถอยหลัง

(อ่านเพื่อความสมบูรณ์ ของ นายเจือ สตะเวทิน)

2. ตำแหน่งท้ายย่อหน้า โดยผู้เขียนจะบอกรายละเอียด หรือประเด็นย่อยมาก่อนแล้วสรุปด้วยประโยคที่เก็บประเด็นสำคัญไว้ภายหลัง

ข้อความขยาย + ประโยคใจความสำคัญ (สังเกตได้ว่าประโยคใจความสำคัญจะมีคำเชื่อม "จึง" เป็นประโยคคบทายขอความ)

ตัวอย่างเช่น

"ยังมีนักเรียนธรรมของเราเป็นจำนวนมาก ซึ่งไม่เข้าใจความหมายของคำว่า ทานดี จึงทำให้คิดเชวไปว่า ทานกับบุญนั้นเป็นคนละอย่าง ความเข้าใจอันนี้ทำให้เราพูดติดปากกันไปว่า "ทำบุญแล้วให้ทาน" ดูประหนึ่งว่าทำบุญกับให้ทานไม่ได้เป็นของคู่กัน หรือต่แยกต่างกัน บุญหรือทานก็เป็นอันเดียวกันทานเป็นวิธีการทำบุญอย่างหนึ่งนั่นเอง"

(ประเพณีทำบุญ ของ กรมศาสนา)

3. ตำแหน่งทั้งต้นและท้ายย่อหน้า

ประโยคใจความสำคัญ + ข้อความขยาย + ประโยคใจความสำคัญ (สังเกตได้ว่า ประโยคใจความสำคัญต้นย่อหน้ากับประโยคใจความสำคัญท้ายย่อหน้ามีเนื้อความตรงกัน

ตัวอย่างเช่น

ลักษณะอาหารเจมีความเคร่งครัดในเรื่องการปรุงมากกว่าอาหารมังสวิรัต เครื่องเทศเครื่องปรุงหลายชนิดถูกห้ามนำมาใช้ในการทำอาหารเจ เพราะมีความเชื่อว่าจะไปกระตุ้นอารมณ์ ในขณะที่อาหารมังสวิรัตินั้นเพียงห้ามรับประทานอาหารจำพวกเนื้อสัตว์เท่านั้น อาหารมังสวิรัติจึงมีความเข้มงวดน้อยกว่าอาหารเจ

4. ตำแหน่งกลางย่อหน้า

ข้อความเกริ่นนำ (มีเนื้อความอ้างถึงสิ่งที่มีผู้กล่าวไว้ในลักษณะที่เข้าใจผิด) + ประโยคใจความสำคัญ (มีเนื้อความแย้งขอความเกริ่นนำ) + ข้อความขยาย (มีเนื้อความขยายประโยคใจความสำคัญ)

ตัวอย่างเช่น

โดยทั่วไปผักที่ขายตามท้องตลาดส่วนใหญ่เกษตรกรมักใช้สารกำจัดศัตรูพืช หากไม่มีความรอบคอบในการใช้ จะทำให้เกิดสารตกค้าง ทำให้มีปัญหาต่อสุขภาพ ฉะนั้นเมื่อซื้อผักไปรับประทานจึงควรล้างผักด้วยน้ำหลายครั้ง เพราะจะช่วยกำจัดสารตกค้างไปได้บ้าง บางคนอาจแช่ผักโดยใช้น้ำผสมโซเดียมไบคาร์บอเนตก็ได้ แต่อาจทำให้วิตามินลดลง

(การใช้ภาษาไทย ของ จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ และ บำหยัน อิมสำราญ)

5. ไม่ปรากฏในตำแหน่งใด ผู้อ่านต้องจับใจความด้วยตัวเอง

ตัวอย่างเช่น

การูเดิน การว่ายน้ำ การฝึกโยคะ การออกกำลังกายด้วยอุปกรณ์ต่างๆตลอดจนการหายใจลึกๆ ล้วนมีส่วนทำให้สุขภาพแข็งแรง

ใจความสำคัญคือ การทำให้สุขภาพแข็งแรงทำได้หลายวิธี

(การใช้ภาษาไทย ของ จูไรรัตน์ ลักษณะศิริ และบาหยัน อิมสำราญ)

ที่มา

- [แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ เล่มที่1 หลักการอ่านจับใจความสำคัญ ผลงานครูพิริยา แสนเสนา](#)
- [แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องหลักการอ่านจับใจความสำคัญ ผลงานครูเบญจมาศ เข็มพงษ์](#)